

Dosarul nr.3ra-867/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – M. Gandrabur

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – G. Dașchevici, V. Clima, M. Guzun

ÎNCHEIERE

16 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătoriai

Tamara Chișca- Doneva
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Tudor Corcodeț împotriva Ministerului Afacerilor Interne și Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din data de 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a menținut hotărârea din data de 13 noiembrie 2019 a Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani,

constată:

La 29 octombrie 2017 Tudor Corcodeț s-a adresat cu cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ, concretizată ulterior, împotriva Ministerului Afacerilor Interne și Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat:

- constatarea ilegalității refuzului Ministerului Afacerilor Interne prin neprezentarea răspunsului la cererea prealabilă și refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale expus prin scrisoarea nr. C-1953/18 din 27 septembrie 2018;

- obligarea autorităților pârâte în mod solidar să-i calculeze și să-i stabilească corect vechimea în muncă necesară pentru fixarea pensiei, inclusiv prin includerea cu înlesniri (avantaje) în conformitate cu pct. 8, lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 a perioadei din 20 octombrie 1987 - 19 februarie 1990, ce constituie 02 ani, 03 luni, 29 zile, în total 27 ani, 07 luni, 26 zile;

- stabilirea pensiei în mărime de 71 %, începând cu momentul ieșirii la pensie, reieșind din vechimea totală de activitate în organele afacerilor interne, inclusiv cu înlesniri (avantaje), care constituie 27 ani, 07 luni, 26 zile;

- stabilirea la pensie a adaosurilor, sporurilor și indexațiilor cuvenite, începând cu momentul ieșirii la pensie, în conformitate cu prevederile legale, neplătite în termen din vina organelor care le-au stabilit;

- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i stabilească și să-i achite pe viitor lui Tudor Corcodeț pensia cu adaosurile, sporurile și indexațiile ce i se cuvin, cu indexarea anuală ulterioară, conform prevederilor legislației în vigoare;

- prezentarea calculului corectat al vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în organele afacerilor interne, calculului inițial al pensiei stabilite la momentul ieșirii la pensie și cel corectat, cât și a adaosurilor, sporurilor și indexațiilor cuvenite, stabilite în conformitate cu prevederile legale, începând cu momentul ieșirii la pensie.

În motivarea acțiunii Tudor Corcodel a indicat că a activat în organele afacerilor interne în perioada 13 august 1981 - 03 noiembrie 2003, iar recent a aflat că în conformitate cu pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 se acordă înlesniri două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu în instituțiile penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici și la lucrări de subteran. În acest context a menționat că în perioada din 20 octombrie 1987 până la 19 februarie 1990 a activat în funcție de miliționar al Izolatorului de Detenție Provizorie al SAI Telenești.

În opinia reclamantului calculul total a vechimii în muncă în organele afacerilor interne pentru stabilirea pensiei nu i-a fost stabilit corect, urmând a fi majorată vechimea totală pentru stabilirea pensiei cu 2 ani, 03 luni și 29 zile. Faptul activității în funcția și perioada nominalizată se atestă prin înscrisurile din calculul vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei și prin certificatul de confirmare al Inspectoratului de Poliție Telenești nr.5893 din 19 iulie 2018.

Astfel, vechimea totală de activitate în organele afacerilor interne la momentul ieșirii la pensie urma să constituie nu 25 ani, 03 luni, 27 zile, ci 27 ani, 07 luni și 26 zile.

Tudor Corcodel a mai menționat că, deși la momentul ieșirii la pensie, Hotărârea Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, colaboratorilor Centrului Național Antiecorupție, care ar servit temei pentru calculul vechimii în muncă, era adoptată și în vigoare de peste nouă ani de zile, Ministerul Afacerilor Interne nu i-a calculat corect vechimea totală în serviciu și de activitate în organele afacerilor interne pentru stabilirea pensiei, motiv din care, la momentul ieșirii la pensie nu i-a fost stabilită corect nici pensia, iar ulterior nici adaosurile, sporurile și indexațiile cuvenite.

De asemenea, reclamantul a indicat că la momentul adresării cu cerere de chemare în judecată, prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr.96 din 20 martie 2018 s-a recunoscut necesitatea acordării înlesnirilor de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pe perioada activității în cadrul subdiviziunilor de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), care urmează a fi luate în considerație la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu prevederile Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

Prin hotărârea din data de 13 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de către Tudor Corcodel. S-a anulat ca ilegal răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1953/18 din 27 septembrie 2018, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia de care beneficiază Tudor Corcodel, luându-se în considerare certificatul de confirmare nr. 5893 din 19 iulie 2018, eliberat de Inspectoratul de Poliție Telenești, cu includerea avantajelor, două luni vechime pentru o lună de serviciu, a

perioadei de activitate în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al SAI Telenești - 20 octombrie 1987 - 19 februarie 1990, cu achitarea diferenței din momentul stabilirii pensiei. S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul lui Tudor Corcodel suma de 3 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea a fost respinsă ca nefondată. (f.d.109,112-127)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 27 mai 2020 a respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a menținut hotărârea din data de 13 noiembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani. (f.d.156,157-180)

Instanțele de judecată în temeiul art. 18, lit. c), art. 54 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în vigoare la momentul apariției dreptului la pensie, pct. 7, lit. b), pct. 8) lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, și art. 33, alin. (2), lit. a) din Legea cu privire la sistemul penitenciar nr.1036 din 17 decembrie 1996 (în vigoare la momentul obținerii dreptului la pensie), au concluzionat că pretențiile cu privire la anularea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C- 1953/18 din 27 septembrie 2018 și obligarea recalculării pensiei lui Tudor Corcodel sunt întemeiate, ori din materialele dosarului s-a constatat că Tudor Corcodel a activat în funcția de mișioner al Izolatorului de detenție provizorie al SAI Telenești în perioada de la 20 octombrie 1987 până la 19 februarie 1990, astfel beneficiază de avantajele prevăzute de lege de 2 luni vechime în muncă pentru 1 lună în serviciu.

Mai mult, potrivit certificatului nr. 34/53-10344 din 06 decembrie 2019, eliberat de Inspectoratul de Poliție Telenești, vechimea în muncă a lui Tudor Corcodel, pentru perioada activității de la 20 octombrie 1987 până la 19 februarie 1990, în cadrul Izolatorului de detenție provizorie al SAI Telenești în calitate de mișioner, calculată cu avantaje, constituie 04 ani, 07 luni și 28 zile. Ministerul Afacerilor Interne, la stabilirea pensiei i-a calculat eronat vechimea în muncă și în legătură cu această eroare lui Tudor Corcodel i-a fost diminuată vechimea totală în muncă în cadrul organelor afacerilor interne, în baza căreia i-a fost stabilit și cuantumul pensiei în valoare mai mică decât se cuvenea.

Totodată, potrivit pct.(4) ale Hotărârii Guvernului nr. 1427 din 28 decembrie 2016 cu privire la preluarea atribuțiilor de plată a pensiilor și prestațiilor sociale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, sistemului penitenciar, ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului și Centrului Național Anticorupție, Casa Națională de Asigurări Sociale, va efectua plata pensiilor și prestațiilor sociale începând cu 01 ianuarie 2017.

Subsecvent pretenției admise instanțele de judecată în baza art.96, alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă au admis și pretenția cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică, ori instanța de judecată obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. La caz, instanțele au constatat că suma de 3 000 lei dispusă spre încasare cu titlu de cheltuieli de judecată este reală, necesară și rezonabilă.

Împotriva deciziei instanței de apel a depus recurs Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei contestate cu emiterea unei noi hotărâri. (f.d. 183-186)

În motivarea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a indicat că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

Autoritatea recurentă a indicat că la caz nu sunt aplicabile prevederile art. 8, lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și îndemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, deoarece vechimea în muncă în cadrul altor instituții decât cele menționate în prezenta normă nu poate fi calculată cu înlesniri de 2:1, respectiv perioada de activitate a lui Tudor Corcodeș în cadrul Izolatorului de detenție provizorie nicidecum nu poate fi atribuită sau recunoscută ca vechime în muncă cu înlesniri.

La 10 septembrie 2020 Tudor Corcodeș, reprezentat de avocatul Valentin Găină a depus referință la cererea de recurs înaintată de către Casa Națională de Asigurări Sociale, solicitând respingerea acesteia, menționând că atât instanța de fond cât și instanța de apel s-au expus asupra argumentelor invocate repetat de către autoritatea recurentă. (f.d. 206-209)

Efectuând controlul judiciar al hotărârilor contestate prin prisma argumentelor expuse în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că prin Legea nr.116 din data de 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 258, alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Astfel, din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată după intrarea în vigoare a Codului administrativ.

Prin urmare, legalitatea procedurilor, care au urmat după punerea în aplicare a Codului administrativ, se vor verifica prin prisma Codului administrativ.

Studiind recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil, din următoarele motive.

Conform art. 246, alin. (1) și (2), lit. d) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245, alin. (1).

În conformitate cu art. 245 din Codul administrativ recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul specializat ține să menționeze că din conținutul normei de drept sus-citate combinat cu prevederile art. 246, alin. (2), lit. d) rezultă că termenul de contestare curge de la data notificării deciziei instanței de apel, la fel ca și motivarea recursului în cazul în care aceasta se depune împreună cu cererea de recurs.

Prin prisma art. 223 din Codul administrativ rezultă că notificarea hotărârilor și a altor acte de dispoziție, prin care se stabilesc termene, are lor conform art. 96–114.

Conform art. 96, alin. (1) din Codul administrativ notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor.

În același timp art. 33 din Codul administrativ, prevede că comunicarea interinstituțională și comunicarea cu participanții sau cu publicul în cadrul procedurii administrative se face prin orice mijloc (verbal, poștă, telefon, fax, poștă electronică etc.), acordând-se prioritate mijloacelor care asigură o mai mare eficiență, rapiditate și economie de costuri.

În atare circumstanțe, completul vădește că decizia instanței de apel a fost pronunțată la 27 mai 2020, notificată prin intermediul poștei electronice a Casei Naționale de Asigurări Sociale, la 15 iunie 2020. (f.d.181)

Casa Națională de Asigurări Sociale și-a exercitat dreptul de a contesta decizia instanței de apel, prin expedierea recursului motivat în adresa Curții de Apel Chișinău prin intermediul oficiului poștal la 20 iulie 2020, (f.d. 187) fiind recepționat de către Curtea de Apel Chișinău la data de 22 iulie 2020. (f.d. 183)

La caz, termenul de contestare a deciziei instanței de apel din 27 mai 2020, notificată autorității recurente la data de 15 iunie 2020, a expirat la data de 15 iulie 2020.

În aceste circumstanțe, recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, la 20 iulie 2020 este depus peste termenul legal prevăzut de lege.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reamintește că importanța termenelor procedurale este dictată de faptul că ele determină regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, pe de o parte, mobilizează cercetarea cauzei, pe de altă parte contracarează urgentarea nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale, reprezentând instrumentul prevenirii uzării de către participanții la proces cu rea-credință de drepturile lor procedurale.

La caz, instanța de apel a notificat Casei Naționale de Asigurări Sociale decizia din 27 mai 2020, iar lipsa unor acțiuni concrete de a ataca hotărârea judecătorească în

termenul stabilit de lege demonstrează că partea recurentă nu a depus suficientă diligență într-un timp rezonabil pentru a-și proteja drepturile (cauza Karakutsya versus Ucraina, 16 februarie 2017, parag. 60, 61). Nerespectarea termenului de declarare a recursului a fost admis în întregime de comportamentul autorității recurente.

Prin prisma art. 65, alin. (1) și alin. (2) din Codul administrativ rezultă că dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

Casa Națională de Asigurări Sociale, cunoscând prevederile legale, nu a înaintat o cerere, prin prisma prevederilor art. 65, alin. (1) și (2) din Codul administrativ, cu privire la repunerea recursului în termen și nici nu a prezentat instanței probe incontestabile ce ar demonstra imposibilitatea îndeplinirii actului procedural în termenul prevăzut de lege.

Prin urmare, admiterea spre examinare a unui recurs declarat tardiv ar încălca drepturile intimatului la un proces echitabil, fapt constatat prin jurisprudența Curții Europene în cazuri similare, [vezi Popov versus Moldova (nr. 2), (06 decembrie 2005, parag. 53), Melnic versus Moldova (14 noiembrie 2006, parag. 40 și 41) sau Dacia SRL versus Moldova (18 martie 2008, parag. 77)], în care s-a constatat că prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamantilor la un proces echitabil.

Din aceste motive, recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, necesită a fi declarat inadmisibil, deoarece, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv ar avea un efect incompatibil cu principiul securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 din Convenție.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că exercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să efectueze acțiunea în termen.

Conform art. 24, alin. (1) din Codul administrativ participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Bună-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, ori termenul de recurs este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea lui atrage după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Casa Națională de Asigurări Sociale trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, interesându-se de soarta și etapa procedurală la care se află prezentul litigiu, în care are calitatea de recurentă, pentru a depune în termen recursul.

În acest sens este imperioasă jurisprudența CtEDO în care Înalta Curte a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție (cauza Ponomaryov v. Ucraina, 3236, hotărârea din 03 aprilie 2008).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Conform art. 193, art. 230, art. 245, alin. (1), art. 246, alin. (1) și (2), lit. d) și art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul, depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca- Doneva

Judecătorii

Victor Burduh

Maria Ghervas